

**Қимыл-қозғалыс
ойындарының
картатекасы**

Қимылды ойын №9. «Мысық пен тышқандар»

Мақсаты: шапшаңдыққа, ептілікке, ұжымтылыққа тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Ойын азғана балалар тобымен бөлмеде (кілем үстінде) немесе далада, жұмыс жасап отырған кезінде өткізіледі.

Қызыл ойынға гимнастикалық сатының, рейканың немесе кендір жіптің көмегімен тышқандар арналған орын жасалады. Мысық таңдап алынады. Ол үлкен орындыққа немесе кесілген ағаштың түбіне отырады. Тышқандар індерінде отырады. Тәрбиеші былай дейді:

Тышқанға сақшы санап өзін мысық,

Жатады ұйықтағансып көзін қысып.

Тышқандар індерінен жүтіріп шығып (сатының баспалдақтары арасынан өтеді немесе жіптен секіріп) жүтіре бастайды. Біраз уақыттан кейін тәрбиеші: Тынышталындар, тышқандар,

Бекерге шулап күлмендер.

Ұйқыда жатқан мысықты

Оятып алып жүрмендер, - дейді.

Бұл мысыққа берілген сигнал, ол орындықтан түседі, төрт аяқтап тұрады, керіледі, қатты даусын шығарып мику дейді де індеріне қашып бара жатқан тышқандарды ұстай бастайды. Ойындарда басқа тышқандармен 3-4 рет қайталануға болады. Алғашқыда мысықтың роліне мықтылау, тез қимылдайтын балаларды, ал кейін істеген ісін мақтап қойып ұлшақтау балаларды да қоюға болады.

Қимылды ойын №8. «Тауықтар бақшада»

Мақсаты: жылдамдыққа, шапшаңдыққа баулу.

Ойын мазмұны: Рейканың немесе жіптің көмегімен аздаған жер қозғалады. Ол бау-бақша болып есептеледі. Одан қашық емес жерге орындық қойылады. Бұл күзетшінің күресі болып есептеледі. Күзетшінің ролін алғашқыда тәрбиеші орындайды. Ал кейін тәрбиешінің беліглеуімен белсенді балалар атқарады қалған балалар тауықтар есептеледі. Күзетші орындыққа отырған бойда таауықтар бақшаға түседі, қорғанның астынан өтіп, бақшада жүреді, жерді шұқиды, қытқыттайды. Күзетші тауықтарды байқап оларды бақшадан қуа бастайды, алақанын шапалақтайды. Қыт-қыт деп дауыстайды, тауықтар қашып кетеді. Қорықшы бақшаны бір айнала шығады, орнына отырады. Ойын осылай жалғаса береді.

Қимылды ойын №2. «Доппен ойын»

Мақсаты: шапшаңдыққа, ептілікке тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші екі баланы ортаға шығарып, допты жоғары лақтырады. Қайсысы қағып алады, сол жеңімпаз болады.

Қызықты ойын-тартысқа тартылады. №11. «Жас»

Ойынның барысы: Ойын ойыныс қатысушы балаларды бір-бірімен тұрғызып, қолдарымен бір-бірімен қанық тартыстады. Жетекшінің нұқауы бойынша қолдарымен қанықтап, бірінен біріне тартыстады. Жетекші қанық қанығып алысқа, түскендегіне тартыстап, қолдарымен тартыстады. Ойын осылай 1-2 рет қайталанып отырады.

Шарты: Ойын қатысушы балалар оның шарттарын білмейді.

«Жоғары-төмен» №12. «Жас»

Ойынның барысы: Ойын гимнастикалық қабірға немесе үш қырлы қысқа, құял пайдаланады. Жетекші бүтін балалар жоғары-төмен ормелеуге үйренетіндей пайтады, тартыстап балалар сатының көрсетілгенде тұруды, сәтті, бірнеше баснапалыққа жоғары келетіндей ұсынады. Балалар: 1-2 баснапалық келетінде жетекші: «Міне, көріңдерме, балалар!» балалар оны анық қалай ормелен келтірі. Ал оны қайтадан төмен түсіледі, дейді. Балалар жоғары қарай ормелен және төмен қарай түскенде ормелен баснапалықты басуы қажетті түрде қалайылу керек.

«Қояндар мен қасқыр» №13. «Жас»

Мақсаты: Балаларды шыншандылыққа, сенімділікке, тақырлыққа үйрету.

Ойын барысы: Ойыншыларды бірін қасқыр етіп сайлайды, қалған балалар қоян болады. Қояндар өздеріне үйшік жасай алады (дөңгелек сызып алады). Қояндар өз үйшігінде тұрады. Қасқырдың үйі алаңның шетінде жетекші былай дейді:

Шоқак, шоқак жүгіріп

Қояндар кетіп барады.

Қояндар ізден барады.

Шоңт жұлмай жеседі.

Қасқыр жоқ па дейді.

Тын-тындай абайлап.

Қояндар үйлерінен жүгіріп шығады да алаңда ойнай бастайды. Олар бірі-біріне секіреді, жетекші тақырлық айтып бола бергенде қасқыр шығып құя жүгіреді. Қасқыр қояндарды бір-бірінен өз үйшігіне қояды. 2-3 қоянды ұстағаннан кейін қасқыр қасқыр белгіленеді.

Қызықты ойын №14. «Шар»

Мақсаты: елгі әрі қызық қозғалыс білуге үйрету.

Ойын мазмұны: Жетекші балаларға бір топ тұрып-тұсты шарлар көрсетеді. Балаларға тек көруге ғана емес, тіпті ұстауға да мүмкіндік беріледі. Олардың тұр-тұсым айтуды сұрайды. Бұдан кейін тәрбиеші шарды келтілер арасымен қалай домалату керектігін көрсетеді, қоян осы балаларды біртіндеп шақырып шарды домалатуды ұсынады. Шарды домалатқан бары жетекші бала өз соңы артынан жүгіреді және шарды көрсеткенге салады. Ойын осылай қайталана беріледі.

Қимылды ойын №15. «Кім тыныш өтеді?»

Мақсаты: жаймен асықпай, епті қозғала білуге тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: құрсаудың арасынан балалар біртіндеп өтуі керек. Тыныш, күлмей, дыбыс шығармай өткен балалар жеңімпаз болады.

Қимылды ойын №14. «Бақалар»

Мақсаты: ептілікпен қозғала білуге тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: ойынды 6 бала үш-үштен бөлініп ойнайды. Бір бала сол қолымен өзінің оң қолының білезігінен ұстайды. Содан кейінгілері де солай істейді де бір-бірімен қолдарын айқастырады. 3-ші бала көзі танулы күйде 2-баланың айқасқан қолына отырады. Оны қаумалап тұрған балалар: «Бақа, бақа, балпақ, басың неге жалпақ, бұтың неге талтақ, көзің неге тостақ»-дейді. Бұған көзі танулы балалар: «Темір-терсек көп киіп, басым содан жалпақ, теуіп-теуіп қашырды, бұтым содан талтақ». Балалар қолдарын жіберген кезде, бала құлап түссе, айып тартады, құламай тік түссе, қалған екі бала көтеріп жүре береді.

«Маймылдар» 3-4 жас

Ойынның барысы: Ойында гимнастикалық кабырға немесе үш қырлы кішкене дуал пайдаланады. Жетекші бүгін балалар жоғары-төмен өрмелеуге үйренетінін айтады да, екі-үш балаға сатының қарсы алдында тұруды, сойтіп, бірнеше баспалдаққа жоғары көтерілуді ұсынады. Балалар 5-6 баспалдақ көтерілгенде жетекші: - Міне, көрдіңдерме, балалар балалар биік ағашқа қалай өрмелеп кетті! Ал енді қайтадан төмен түсіндер, - дейді. Балалар жоғары қарай өрмелеп және төмен қарай түскенде әрбір баспалдықты басып міндетті түрде қадағалау керек.

Қимылды ойын №5. «Орамал»

Мақсаты: ептілікке, жылдамдыққа тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: тәрбиеші балаларды айналасына жинап, 1-2-3 деп дауыстайды. Осы кезде балалар жан-жаққа қашады. Тәрбиеші қолында түйілген орамалы бар баланы қуалайды. Ол орамалды басқа біреуге лақтырады да, қағып алған бала қаша жөнеледі. Осылайша түйілген орамалды алғанша қуалай береді. Жеңілген бала ортада тұрып бір өнер көрсетеді. Ойын жалғаса береді.

Упражнение 1. Вспомогательные глаголы

Вспомогательные глаголы в русском языке используются для:

- 1. Выражения времени и продолжительности действия.
- 2. Выражения степени, количества.
- 3. Выражения условия, цели, причины.
- 4. Выражения возможности, необходимости.
- 5. Выражения сомнения, неуверенности.
- 6. Выражения отрицания.
- 7. Выражения утверждения.
- 8. Выражения повеления, запрета.
- 9. Выражения вопроса.
- 10. Выражения ответа.

Упражнение 2. Вспомогательные глаголы

Вспомогательные глаголы в русском языке используются для:

- 1. Выражения времени и продолжительности действия.
- 2. Выражения степени, количества.
- 3. Выражения условия, цели, причины.
- 4. Выражения возможности, необходимости.
- 5. Выражения сомнения, неуверенности.
- 6. Выражения отрицания.
- 7. Выражения утверждения.
- 8. Выражения повеления, запрета.
- 9. Выражения вопроса.
- 10. Выражения ответа.

Упражнение 3. Вспомогательные глаголы

Вспомогательные глаголы в русском языке используются для:

- 1. Выражения времени и продолжительности действия.
- 2. Выражения степени, количества.
- 3. Выражения условия, цели, причины.
- 4. Выражения возможности, необходимости.
- 5. Выражения сомнения, неуверенности.
- 6. Выражения отрицания.
- 7. Выражения утверждения.
- 8. Выражения повеления, запрета.
- 9. Выражения вопроса.
- 10. Выражения ответа.

Упражнение 4. Вспомогательные глаголы

Вспомогательные глаголы в русском языке используются для:

- 1. Выражения времени и продолжительности действия.
- 2. Выражения степени, количества.
- 3. Выражения условия, цели, причины.
- 4. Выражения возможности, необходимости.
- 5. Выражения сомнения, неуверенности.
- 6. Выражения отрицания.
- 7. Выражения утверждения.
- 8. Выражения повеления, запрета.
- 9. Выражения вопроса.
- 10. Выражения ответа.

Қимылды ойын №13. «Аюлар»

Мақсаты: жылдам қозғала білуге тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: топ ішіндегі бір баланы аю бейнесінде бетпердесін кигізіп, орындыққа отырғызып қоямыз. Балалар орманда серуендеп келе жатып, ұйқыдағы аюды көреді. Аю болса балалардың шуылынан оянып кетіп, балаларды қуа жөнеледі. Ұстап алған баланы өз мекеніне отырғызып қояды. ойын осылай жалғаса береді.

Бірінші ойын 40
шоқарт есітілікке қимылды ойын
Ойын мазмұны: тәрбиеші «ұшты-ұшты»-деп, құстың атын айтса, балалар қолдарын жоғары көтереді. Ал «ұшты-ұшты» -деп заттың атын айтса, балалар қолдарын көтермеуі тиіс.

Ұшты-ұшты.

Қимылды ойын №1. «Допты қуып жет»

Мақсаты: шапшаңдыққа, ептілікке тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші допты белгіленген жерден допты домалатып, оны екі бала қуып жетуі керек. Қайсысы бірінші қуып жетеді, сол жеңімпаз болады.

Мақсаты: лақтыру іскерлігін қалыптастыру.

Ойын мазмұны: балалар қапшықты бар күштерімен алысқа лақтыруы керек.

Кім ең алыс жерге лақтырады, сол жеңімпаз болады.

Қимылды ойын №4. «Тышқандар»

Мақсаты: Балаларды шапшаңдылыққа, ептілікке, ойын барысында өлең жолдарын мәнерлеп нақышына келтіре айтуда баулу.

Ойын мазмұны: Ойнаушылар өзара тең емес екі топқа бөлінеді. Кішірек топтағы балалар бір-бірінің қолынан ұстап, шеңбер жасай тұрады. Олар тышқан аулаушыны бейнелейді, қалған балалар шеңбердің сыртында тұрады. Тышқан ұстаушылар шеңбер бойымен жүріп таппақ айта бастайды:

Тышқандар неткен жемір-ер
Бәрін жеп, бәрін кемірді
Сақтаныңдар о сұмдар
Жолдарының әлі-ақ тосылар
Тұзақпен-ақ кәдімгі
Тастарымыз матап бәрінді!

Балалар тоқтап ұстасқан қолдарын жоғары көтеріп қаппа жасайды. Тышқандар тышқан аулағышқа жүгіріп-кіріп, одан жүгіріп шығады. Жетекшінің «жап» деген белгісі бойынша балалар қолдарын түсіріп, тізерлеп отыра қалады. Тышқан аулағыш теріс жабылады. Шеңбердің ішінен қашып шыға алмаған тышқандар ұсталған болып есептеледі. Ұсталғандар шеңбер жасап тұрады, тышқан аулағыш үлкейе түседі. Сөйтіп ойын қайта басталады.

Қимылды ойын №3. «Ұстап жет»

Мақсаты: шапшаңдыққа, жылдамдыққа тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Балалар бөлменің бір шетінде орындыққа отырады. Тәрбиеші «мені қуып жетіңдер»-деп алаңның қарама-қарсы жағына қарай жүгіреді. Балалар тәрбиешіні ұстап аяғысыз келіп оның артынан жүгіреді. Тәрбиешіні қуып жеткенде, ол тоқтай қалып, «жүгіріңдер, жүгіріңдер, қуып жетемін»-дейді. Балалар өз орындарына жүгіріп барады.

Қимылды ойын №1. «Пойыз»

Мақсаты: бірінші артынан бірі қалып жаттықтыру.

Мазмұны: Тәрбиеші: «Мен паравоз боламын, ал сендер кішкентай вагоныңдар» - дейді. Балалар бірінші артынан бірі ұстап қолоната тұрады. Тәрбиеші балаларға «Кеттік!» дейді. Барлық «Шу-шу» деп бірінші артынан бірі жүре бастайды. Тәрбиеші пойызды бір бағытта, одан кейін екінші бағытта жүргізеді. Соңы баулатылады. Ақырыдан тоқтайды.

Қимылды ойын №18. «Шеңбердегі доп»

Мақсаты: жылдамдыққа, еріткілікке баулу.

Ойын мазмұны: Екі бала мәредегі шеңберге допты жинап жарысады. Қайсысы тез және көп жинайды, сол жеңімпаз болады.

Тез орнына бар. 3-4 жас

Мазмұны: Балалар жердегі шаршыларға тұрады. Жетекшінің нұсқауымен әуен қосылғанда барлығы еркін жүгіріп ойнап, көңіл көтереді. Жетекші әуенді тоқтатқанда балалар өз орндарына бару керек.

Ойын қайтадан басталады.

Ойында бір мезгілде 15-20 бала қатысады.

Қимылды ойын №19 «Мысық пен балапандар»

Мақсаты: өлең жолдарын қайталау арқылы ойын ойнауға қызықтыру.

Ойын мазмұны: Бір бала мысық болып отырады. Балалар тәрбиешімен бірге мысыққа жақындап: «Мыс,мыс,мысығым, қандай күшті пысығым. Пеш үстінде ұйықтайды, көзін қатты қыспайды. Балапанды ұстайды». Мысық: «Мяу,мяу,мяу» деп балаларды қуа жөнеледі.

Қимылды ойын №6. «Аттар»

Мақсаты: жәй және қатты қимылдарды сала білуге үйрету.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші балаларды шеңберге тұрғызып, аттың аяқ қимылдарын, жүрістерін жәй және қатты түрде көрсетеді, балалар соны қайталайды.

Қимылды ойын №28 «Жоғары лақтыр»

Мақсаты: қол қимыл-қозғалысы, ептілігін дамыту.

Ойын мазмұны: Допты жоғары лақтырып, қағып алуы керек. Қағып ала алмай қалған бала өлең не тақпақ айтып беруі керек.

«Апандағы аю» 4-5 жас

Мақсаты: Балаларды өлең жолдарын нақышына келтіріп айта білуге, зейінділікке, ойын барысын дұрыс орындай білуге баулу.

Ойынның барысы: Алаңның бір шетінде сызық тұрады, сызықпен аюдың үйі тұрады. Балалар серуендеп жүрген кезде (қимыл жасайды санырау құлақ теріп жүрген құсап)

Балалар серуенде жүріп, былай ән салады:

Аю жүрген орманнан,

Жидек тердім сол маңнан

Аю отыр гүрілдеп,

Жарамайды мұның деп.

Ойнаушы балалар «гүрілдеп» деген кезде аю «гүрілдеп» тұрады да балалар үйлеріне қашады. Аю бір-бірлеп ұстағанын өз үйіне алып кетеді. Қайтадан аю тағайындалады.

Қимылды ойын №20 «Ойыншықтар»

Мақсаты: тапқырлыққа, есте сақтау қабілеттеріне тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Екі баланы ортаға шығарып, тәрбиеші топтағы бір ойыншықтың атын атайды, сол ойыншықты тез тауып әкелу керек.

Қимылды ойын №33. «Қар жинау»

Мақсаты: шапшандық пен жылдамдыққа тәрбиелеу.

Мазмұны: екі баланы ортаға шығарып мәредегі ыдысқа жерде шашылған қарларды (умаждалған қағаз) тез жинап салуы керек.

Қимылды ойын №39. «Қояндар мен қасқыр»

Мақсаты: Балаларды шапшаңдылыққа, зейінділікке, тапқырлыққа үйрету.
Ойын барысы: Ойыншылардың бірін қасқыр етіп сайлайды, қалған балалар қоян болады. Қояндар өздеріне үйшік жасап алады (дөңгелек сызып алады). Қояндар өз үйшігінде тұрады. Қасқырдың үйі алаңның шетінде жетекші былай дейді:

Шоқақ, шоқақ жүтіріп

Қояндар кетіп барады.

Көгалды іздеп барады.

Шөпті жалмап жеседі.

Қасқыр жоқ па дейді.

Тың-тыңдай абайлап.

Қояндар үйлерінен жүгіріп шығады да алаңда ойнай бастайды. Олар біресе екі аяқтап секіреді, жетекші тапқырты айтып бола бергенде қасқыр шығып қуа жүгіреді. Ұстаған қояндарды бір-бірімен өз үйшігіне қояды. 2-3 қоянды ұстағаннан кейін басқа қасқыр белгіленеді.

Қимылды ойын №30 «Мысық пен торғайлар»

Мақсаты: байқағыштыққа, зейінділікке тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші: «Қане, балалар, торғайлар ұшып келіндер, торғайлар жем жеңдер. Қане кім қалай жейді? Торғайлар сендер тез ұшындар. Мысық ұйықтап жатыр, қазір мысық оянып кетіп ұстап алады»- дегенде, мысық: «Мяу, мяу» деп оянады. Тәрбиеші: «Торғайлар, алысқа ұшындар, мысық оянады»- дейді. Мысық «мяу» деп торғайларды қуады. Торғайлар ұяларына кіреді.

«Тышқандар» 3-4 жас

Мақсаты: Балаларды шапшаңдылыққа, ептілікке, ойын барысында өлең жолдарын мәнерлеп нақышына келтіре айтуға баулу.

Ойынның барысы: Ойнаушылар өзара тең емес екі топқа бөлінеді. Кішірек топтағы балалар бір-бірінің қолынан ұстап, шеңбер жасай тұрады. Олар тышқан аулағышын бейнелейді, қалған балалар шеңбердің сыртында тұрады. Тышқан ұстаушылар шеңбер бойымен жүріп тапқыр айта бастайды:

Тышқандар неткен жемір-ер

Бәрін жеп, бәрін кемірді

Сактанындар о сұмдар

Жолдарының әлі-ақ тосылар

Тұзақпен-ақ кәдімгі

Тастарымыз матап бәріңді!

Балалар тоқтап ұстасқан қолдарын жоғары көтеріп қақпа жасайды. Тышқандар тышқан аулағышқа жүгіріп-кіріп, одан жүгіріп шығады. Жетекшінің «жап» деген белгісі бойынша балалар қолдарын түсіріп, тізерлеп отыра қалады. Тышқан аулағыш теріс жабылады. Шеңбердің ішінен қашып шыға алмаған тышқандар ұсталған болып есептеледі. Ұсталғандар шеңбер жасап тұрады, тышқан аулағыш үлкейе түседі. Сөйтіп ойын қайта басталады.

Қимылды ойын №17. «Санырауқұлақты әрі-бері»

Мақсаты: тез, жылдам қозғалу іскерлігін дамыту.

Ойын мазмұны: шапшылған санырауқұлақты екі бала жарысып тез жинау керек.

Қайсысы көп жинайды, сол жеңімпаз болады.

Қимылды ойын №31. «Кұрсаудан өтіп сылдырмаққа жет»

Мақсаты: жылдамдыққа, икемділікке тәрбиелеу.

Мазмұны: балалар екі топқа бөлінеді. Жүгіріп, алға қойылған құрсаулардан өтіп, мәредегі сылдырмақты алып, топтағы келесі балаға береді. Ойын осылай жалғаса береді.

Қимылды ойын №32. «Тез өз орнына»

Мақсаты: шапшандық пен жылдамдыққа тәрбиелеу.

Мазмұны: музыка әуенімен балалар ортада айналып, түрлі қозғалыстар жасап жүреді. Музыка тоқтағанда балалар шатаспай өз орындарын тауып отыра қалуы керек.

Қимылды ойын №24 «Күн мен түн»

Мақсаты: балаларға адам өміріндегі жарық орнын сезінуге үйрету.

Ойын мазмұны: тәрбиеші «Түн» болады дейді. Балалар барлығы қимылсыз ұйықтағандай болады. «Күн» болды дегенде, балалар оянып, секіреді, жүгіреді, күледі.

Қимылды ойын №40. «Маймылдар» №45

Мақсаты: төзімділікке, ептілікке тәрбиелеу.

Мазмұны: Ойында гимнастикалық қабырға немесе үш қырлы кішкене дуал пайдаланады. Жетекші бүгін балалар жоғары-төмен өрмелеуге үйренетінін айтады да, екі-үш балаға сатының қарсы алдында тұруды, сөйтіп, бірнеше баспалдаққа жоғары көтерілуді ұсынады. Балалар 5-6 баспалдақ көтерілгенде жетекші: - Міне, көрдіңдерме, балалар балалар биік ағашқа қалай өрмелеп кетті! Ал енді қайтадан төмен түсіңдер, - дейді. Балалар жоғары қарай өрмелеп және төмен қарай түскенде әрбір баспалдықты басуын міндетті түрде қадағалау керек.

Қимылды ойын №38. «Жоғары-төмен»

Мақсаты: балаларды ептілікке жаттықтыру.

Мазмұны: Ойында гимнастикалық қабырға немесе үш қырлы кішкене дуал пайдаланады. Жетекші бүгін балалар жоғары-төмен өрмелеуге үйренетінін айтады да, екі-үш балаға сатының қарсы алдында тұруды, сөйтіп, бірнеше баспалдаққа жоғары көтерілуді ұсынады. Балалар 5-6 баспалдақ көтерілгенде жетекші: - Міне, көрдіңдерме, балалар балалар биік ағашқа қалай өрмелеп кетті! Ал енді қайтадан төмен түсіңдер, - дейді. Балалар жоғары қарай өрмелеп және төмен қарай түскенде әрбір баспалдықты басуын міндетті түрде қадағалау керек.

Қимылды ойын №10. «Жел көбік»

Мақсаты: ептілікке, ұқыптылыққа баулу.

Ойын мазмұны: балалар бір-бірінің қолынан ұстап, жақын дөңгелене тұрады. Тәрбиешіге қосылып, олар мына өлеңді айтады. «Көпіре гөр, көбік шар, көпіре гөр кеңіп шар. Осы күйі қал тұрып, кете гөрме жарылып»-деп өлеңді айтып балалар дөңгелек шеңберді кеңейте түседі. Тәрбиеші: «Жел көбік жарылды»-деген кезде балалар қолдарын төмен түсіріп, бір дауыспен тарс етті деп, тізерлеп отыра кетеді. Тәрбиеші жаңа көбік үрлеуді ұсынады. Балалар орындарынан тұрады. Қайтадан дөңгеленіп, ойын жалғастырылады.

Қимылды ойын №37. «Қақпаға дәлдеп тигіз»

Мақсаты: балаларды дәлдеп тигізуге жеткізуді.

Мазмұны: Жетпіс балаларды доп (немесе әр түрлі шарлармен) ойынуға шақырады да ойынға кілетін немесе ойынға тартылатын балалар жиналған жерде кішкентай қақта тұрғызылады. Балаларға бір-бір доп таратып бергеннен кейін, тәрбиеші оларға допты қақпадан өткізуді ұсынады. Бала допты домалатып, құлып келеді де сызыққа жеткеннен кейін кері оралады. Ойынға 5-6 бала қатысады. Ойында топтардың ауысуына болады. 2-3 рет ойынға балаға тәрбиеші енді демаууды, басқалардың кәліп өткізетінін көруді ұсынады. Қақпаны ірі құрылыс материалдарымен жасауға немесе оның орнына балалардың орындарына пайдалануға болады. Олардың аяғының арасынан балалар доп өткізеді.

Мысық пен тышқандар 3-4 жас

Ойын аяғына балалар топмен бөлекте (сүйек үстінде) немесе далада, жұмыс шөгіт алаңда өткізіледі.

Қарындас ойынға гимнастисылық сатының, рейканың немесе көндір жіптің көмегімен тышқандарға арналған орын қорықалады. Мысық тіндік алынады. Ол үлкен арындарға немесе кесілген аяқтың түбіне отырады. Тышқандар ілдерінде отырады. Тәрбиеші балалар дейді.

Тышқанға санын санап көін мысық.

Жаңада ұйықтанып көін мысық.

Тышқандар ілдерінен жүзіріп шығып (сатының басталдылары арасынан өтеді немесе жіптен секіреді), жүзірі бастайды. Біраз уақыттан кейін тәрбиеші: Тышқандар, тышқандар,

Бекерге шулап құлмендер.

Ұйықтап жатқан мысықты

Ойып алып жүрмендер, - дейді.

Бұл мысықта берілген сөздер, ол арындардан түседі, төрт аяқпен тұрады, көріледі, қатты даусымен шығарып мияу дейді де ілдеріне қаппы біра жатқан тышқандарды ұстай бастайды. Ойындарда басқа тышқандармен 3-4 рет қайталануға болады. Аяғында мысықтың роліне мысықты, тез қимылдайтын балаларды, ал көін істеген ісін жақсы қойып ұйықтату балаларды да қоса болады.

Қимылды ойын №34. «Нысанаға дәлде»

Мақсаты: дәлдікке, ептілікке үйрету.

Мазмұны: Балалар дөңгелеп тұрады. Әр баланың қолында бір-бір кішкентай доп. Шенбердің ортасында жәшік немесе кәрзеңке. (Балалар мен меженің арасы 1,5-2 метрден аспайды). Жетекшінің белгісі бойынша балалар допты жәшікке лақтырады, одан кейін ол доптарды қайтадан алады да, өз орындарына барып отырады. Егер бала межені дәл көздеме, онда допты жерден (еденнен) көтереді де басқалар сияқты шенберге тұрады. Ойын қайтадан басталады. Ойында бір мезгілде 8-10 бала қатысады.

Картотека № 18

Қимылды ойын

«Шарларды домалату»

Шарты: Тәрбиеші балаларға бір топ түрлі түсті шаралар көрсетеді, балаларға тек көруге ғана емес, тіпті ұстауға да мүмкіндік беріледі, олардың түр-түсін айтуды сұрайды. Бұдан кейін тәрбиеші шарды қалай домалатуды көрсетеді, одан соң балаларды біртіндеп шақырып, бір-екі шарды домалатуды ұсынады. Шарды домалатып бара жатқан бала өзі соның артынан жүгіреді және шарды кәрзеңкеге немесе жәшікке салады.

Ойын қайталанған кезде тәрбиеші балалардың шардың түсіне қалай назар аударатынын байқап алады. Мысалы, өзі қызыл шарды домалатады да балаға да сондай шар ұсынады. Немесе бірінен кейін бірін 2-3 шарды домалатуда тапсырма береді де (қызыл, жасыл), әр жолы түсін айтады. Тапсырманы әр жағдайға қарай өзгертіп тұруға болады.

Картотека № 1

Қимылды ойын

«Қуыршақтарға қонаққа»

Шарты: Кілемнің үстіндегі кішкентай орындықтарда қуыршақтар отырады (ойнаушылар санына қарай 8-10). Тәрбиеші балаларды ойынға шақырып, қазір олардың қуыршақтарға қонаққа баратынын айтып, олардың қайда отырғанын көрсетеді. Балалар тәрбиешімен бірге көрсетілген бағытта, жай ғана қуыршақтарға келеді де, олармен амандасады. Тәрбиеші қуыршақтарды алып, олармен билеуді ұсынады. Қуыршақтармен азғана секіріп ойнағаннан кейін балалар олардың орындарына отырғызады да үйлеріне оралады.

Ойын қайталанғанда балалар қонжықтарға, қояндарға (тәрбиеші оларда алдын-ала бөлменің басқа бір бөлігіне орналастырады) қонаққа бара алады. Бұл ойыншықтармен балалар үйіне қайтады да олармен қалағанынша ойнайды.

Картотека № 4

Қимылды ойын

«Кішкене өзен арқылы»

Шарты: Тәрбиеші екі сызық сызады да (үйдің ішінде жіпті пайдалануға болады) балаларға: мынау – «өзен», - дейді; оның үстіне тақтайдан көпір (ұзындығы 2-3м, ені 25-30см) салады да балаларға: «Көпір арқылы жүруді үйренейік», - деп ұсынады. Балалардың бір-біріне соқтығыспай тек тақтайдың үстімен ғана жүруін бақылай отырып, тәрбиеші балаларға суға құлап кетпеуі үшін жай жүру керек деп ескертеді: балалар тақтаймен ары-бері 2-3 рет жүріп өтеді.

Картотека № 3

Қимылды ойын

«Жолмен»(жалғыз аяқ жолмен)

Шарты: Тәрбиеші өзіне балаларды шақырады да суретті көрсетіп, жолдың қандай түзу екеніне назар аударады (аралығы 20-30см екі қатар сызық). Бұдан кейін балаларға, сызықтан шықпастан, осы жол бойымен қыдыруды ұсынады. Балалар бірінің артынан бірі бір бағытпен жүреді де сол тәртіппен қайта қайтады.

Бұл ойынды учаскеде өткізген жақсы. Балалардың бір-бірімен соқтықпасы үшін, ойынға бір мезгілде 5-6 адам қатыстырылады.

Күнде учаскедегі жолды ағашқа қарай бағыттап, балаларға сол жолмен жүріп отырып 2-3 жапырақ әкеліндер деп ұсынған жақсы болады. Бұл тапсырма ойынды жандандыра түседі. Ойын үйдің ішінде өткізілгенде, жолдың аяқталар жеріне жалаулар немесе басқа ойыншықтар қою керек, балалар оларды алып келеді.

Картотека № 7

Кимиздиз ойлоу

«Конырау кайдан өстіледи?»

Шарты: Балалар кабырғаға беттерін беріп тұрады.

Күтуші әйел бөліменің басқа бір шетіне тығылып тұрады да конырау соғалы. Тәрбиеші балаларға: «Тыңдаңдар, конырау қайдан соғылып тұр, конырауды табыңдар», - дейді. Балалар конырауды тапқан кезде, тәрбиеші оларды мақтайды, одан кейін балаларға тағы да кабырғаға беттерін беріп тұруды ұсынады. Күтуші әйел басқа жерге тығылады да қайтадан конырау соғалы.

Картотека № 17

Кимиздиз ойлоу

«Менің конырауым қайдан өсті?»

Шарты: Ойынушы балалар ойып (5-6 жас) жартылай жиналған құрғақ, тәрбиешінің жанында тұрады. Әйел бөлім шетіне бір бала тұрыптың тұрып отырады. Ал тәрбиеші қолымен оның басына қойып, оқшаулай алып айтсады. Көңілді қойып, о, менің,

Домалап қайта жиналған?

Қаеңде, сары, көксің.

Жал аңсама-ау оған бір!

Бұдан кейін дом қалып кетеді, тәрбиеші балалармен бірге оны ұстайды. Ойып жана доммен қайта аңғарылады. Балалар ойынымен әйел үйімен келгенде, бөлімге де дом қалыпты қойып, оны ұстайды балалар.

Картотека № 16

Қимылды ойын

«Доп»

Тәрбиеші ойынды бір баламен ойнаудан бастайды. Қолып омып бағына қойып, доп сияқты секіруді ұсынады. Бала қос

• аяқтан секіреді, ал тәрбиеші мынадай өлең айтады:

Секен, секен секенден,

Қайда ырылп кетпес доп.

Төмен, төмен, төменден,

Жерге жетер-жетпес доп.

Доп болып осылай секіргісі келетіндер міндетті түрде табылады. Тәрбиеші әрқайсысымен кезекпен ойнайды.

Картотека № 15

Қимылды ойын

«Айдарлы-мекиен тауық»

Шарты: Тәрбиеші мекиен тауықты, балалар балапандарлы бейнелейді. Тәрбие көмекшісі: мысық. Мысық шеттеу тұрған орындыққа отырады. Тауық пен балапандар бөлмеде жүреді.

Тәрбиеші:

Ертін сары балапандарың,

Айдарлы әсем шықты тауық.

«Кеткендер ұзап, балақандарым,

Қыт-қыт», - дейді ауық ауық.

Мысыққа жақындап келіп тәрбиеші былай дейді:

Тұрған жолдың бойында

Орындыққа бүк түсіп.

Не бар, қайдам, ойыңда

Жатыр ұйықтап бір мысық.

Мысық көзі ашады,

Балапандар қашады.

Мысық көзін ашады, мияулайды да бөлменің белгісі

бұрышына, - «үйіне», тауық-мамаға қашқан балапандарды қуа жөнелейді.

Тәрбиеші (тауық) қолын жан-жаққа бұлтанып, балапандарын қорғайды да: «Кет, мысық, балапандарымды саған бермеймін!», - дейді.

Ойын қайталанады.

Картотека № 13

Қимылды ойын

«Мысық пен тышқандар»

Шарты: Ойын аяғана балалар тобымен бөлмеге (кілем үстінде) немесе далада, жұмсақ төртті алаңда, өткізіледі. Қырынан қойылған гимнастикалық сатының, рейсаның немесе кендір жіптің көмегімен тышқандарға арналған орын қарастырылады. Мысық таңдан алынады. Ол үлкен орындыққа немесе кесінген ағаштың түбіріне отырады. Тышқандар ішімдікпен отырады.

Тәрбиеші былай дейді:

Тышқанды сақшы сақап өтін мысық,

Жатады ұйықтағансын көтін қысың.

Тышқандар індерінен жүтірін шығып (сатының баспалдақтары арасынан өтеді немесе жіптен секіреді), жүтіре бастайды.

Біраз уақыттан кейін тәрбиеші:

Тынышталыңдар, тышқандар, бекерге шулап күткендер.

Үйіңде жатқан мысықты оятын алып жүрмендер, - дейді.

Бұл — мысыққа берілген сигнал; ол орындықтан түседі, төрт аяқтан тұрады, керіледі, қатты даусын шығарып «мяу» дейді де індеріне қанып бара жатқан тышқандарды ұстай бастайды.

Ойындарды басқа тышқандармен 3-4 рет қайталауға болады.

Алғашқыда мысықтың рөліне мықтылау, тес қимылдайтын балалар, ал кейін істеген ісін мақтап қойып, тиімді ойнау балаларына көрсетіледі.

Картотека № 14

Қимылды ойын

«Үрнек төбет»

Шарты: Тәрбиеші төбетті бейнелейді; ол кілем үстінде жатады, басын алға созылған қолымен аяғына көктей.

Қалған балалар жай ғана оған жақындай түседі, ал тәрбиеші осы кезде былай дейді:

Алдыңғы екі аяққа басын сұғып,

Әнеки жалбыр төбет жатыр сұлық.

Белгісіз жатқаны ұйықтап, жасы қалғып,

Момакан, сырты пішіні жуае салғырт.

Ояталық жақсыдан барайық та.

Қайтер екен содан сом — қарайық та.

Төбет орнынан ұшып тұрып үре бастайды. Балалар қаша жөнеледі. Төбет оларды қуа жөнеледі. Балалардан бәрі жан-жаққа қашып тығылады. Төбет қайтадан кілемге жатады. Ойын жаңа бастаушымен қайта басталады. Ойын аяғана балалар тобымен жүргізіледі.

Карточка № 11

Камелот ойыны

«Мен куян жетіндер»

Шарты: балалар бөлменің бір қабырғасын аспан бөлшек қойып алм
орындықтарын немесе аяғында отырады. Тәрбиеші: «Мен
куян жетіндер», - дейді де аяғының қарсы жағына жүгіреді.
Балалар тәрбиешінің қолымен жүгіріп, оны ұстауға тырысады.
Оған кейін тәрбиеші тағы да: «Мен куян жетіндер», - дейді де
қарсы жаққа қарай жүгіреді, балалар оны қолымен ұстайды.
Екі рет жүгіргеннен кейін балалар орындықтарға отырып дем
алады. Оған кейін ойын қайта басталады.

Ойынды азғана балалар қолымен отырып тұрып, балалардан
бір тобы ойып жатқан кезде екінші тобы қаран тұрады, оған
кейін балалар ролдермен ауысады.

Карточка № 12

Камелот ойыны

«Мен куян жетіндер»

Шарты: балалар бөлменің бір қабырғасын аспан бөлшек қойып алм
орындықтарын немесе аяғында отырады. Тәрбиеші: «Мен
куян жетіндер», - дейді де аяғының қарсы жағына жүгіреді.
Балалар тәрбиешінің қолымен жүгіріп, оны ұстауға тырысады.
Оған кейін тәрбиеші тағы да: «Мен куян жетіндер», - дейді де
қарсы жаққа қарай жүгіреді, балалар оны қолымен ұстайды.
Екі рет жүгіргеннен кейін балалар орындықтарға отырып дем
алады. Оған кейін ойын қайта басталады.

Ойын осылай 6-8 рет қайталанса, балалардан оған ойынды
және балалар қолымен отырып тұрып, балалардан
бір тобы ойып жатқан кезде екінші тобы қаран тұрады, оған
кейін балалар ролдермен ауысады.

Картондан № 9

Қимсалды ойын

«Донтты қуып жет»

Шарты: Тәрбиеші балаларға дөп салынған кәрзенкесі көрсетіліп де алынның бір жағында өзімен бірге қатарласа тұруды ұсынады. Одан кейін кәрзенкеден донтарды алып, балалардан аласқа, әр жәкке лақтырады. Балалар донтарға жүгіреді, оларды алып кәрзенкеге салады. Ойын қайталанады. Балалар қанша болса, дөп та сонша болуы керек. Олардың арасысымы донтты қуып жетіп, кәрзенкеге салатын болсын. Ойын варианты.

Ойын үшін түрлі түсті шарлар (ағаштан немесе пластмассадан жасалған) таңдап алынады. Оларды кәрзенкеге салып, тәрбиеші балаларды шақырады, шарлардың қандай әдемі, олардың түсі қандай екендігін де айтып береді. Одан кейін: «Қараңдар, шарлар қалай домалап кетті... қуып жетіндер де қайтадан кәрзенкеге салыңдар» - дейді. Балалар кішкене шарларды қуып жетеді де кәрзенкеге апарып салады.

Ойын қайталанып кезде педагог кімнің қандай шар әкелгенін жариялайды: қызыл, сары, т.б.

Пластмассадан жасалған шармен ойынды учаскеге де, тоғай ішіндегі алаңда да өткізуге болады; ағаштан жасалып, сырты жылтыратылған шармен оның бүлінбесі үшін, үй ішінде, кілем үстінде ойнаған дұрыс.

Тәрбиеші балалардың бір жерге тоғырланбай, бүкіл алаңның бойымен жүгіріп (әр бала өз шаңпаңынымен жүгіретін) қайталайды.

Алаңның ая ойын аяқтала балалармен жүргізіледі, одан соң бірте-бірте ойын алаңдарның саны көбейе түседі.

Картондан № 10

Қимсалды ойын

«Күн тұрғаласын» (сөздік)

Шарты: Тәрбиеші ойын жаталып бар болса балаларды жинап, хйпаның көмегімен күн тұрғаласын қабырғаға түсіреді де: Қабырғаға елбестен.

Ойнайды сөзге жұмыспен.

Ымдалған болды «не» деп.

Жетеді демде жүгіріп.

Сал үйіне жасайды де: «Сүздені ұстаңдар» деген сөзмен береді.

Балалар қабырғаға жүгіріп, қолға тұрғызып жататын тұрғын күн сүзесін ұстауға тырысады.

Картотека № 7

Кимдік ойын

«Жалаушаны аяқ» (тыяқ арқылы аттан өту)

Шарты: Бір топ балалары (4-6 адамды) жинап алып тәрбиеші алдында жалаушаны көрсетеді, онымен ойнауды ұсынады.

Тәрбиеші көзекпен кімнің жалаушаны баратынын айтады да балалардың арқасысының келерімен дұрыс аттан өтуін бақылайды. Орамынан жалаушаны алғаннан кейін бала сол жерімен кері қайтады.

Балалардың барлығы жалаушамен орағаннан кейін тәрбиеші жалаушаларды көтерін, маршпен жүріп өтуді ұсынады.

(тәрбиеші ритммен қалып соғады немесе бір-екі, бір-екі деп дауыстап тұрады.)

Одан кейін ойын балалардың басқа тобымен жүргізіледі.

Картотека № 8

Кимдік ойын

«Күн мен жаңбыр»

Шарты: Балалардың алынған бір шетінен немесе баланың қабырғасына біразырақ жерге қойылған орындықтардың артында тізерлеп отырады да «терезеге» (орындықтан арқасындағы тесікке) қарайды. Тәрбиеші: «Аспан ашық, күн шығып тұр! Серуенге шығуға болады», - дейді. Балалар бүкіл алаңда жүгіріп жүр. «Жаңбыр! Тез үйге жүріңдер!» деген сигналды естіп, бәрі өз орындарына қарай жүгіріп келіп, орындықтардың артына отырады. Тәрбиеші қайтадан: «Күн шықты! Барыңдар, серуендеңдер», - дейді, ойын қайта басталады.

Картотека № 5
Қимылды ойын
«Поезд»

Тәрбиеші «Поезд» ойынын ойнауды ұсынады: «Мен паровоз боламын, ал сендер кішкентай вагонсыңдар». Балалар бірінің соңынан бірі алдында тұрғанның киімін ұстап колоннаға тұрады. «Кеттік», - дейді тәрбиеші, балалардың бәрі «шу-шу» деп дабырлап, оның артынан жүре бастайды. Тәрбиеші поездды бір бағытта, одан кейін екінші бағытта жүргізеді, одан кейін жүруді баяулатады, ақырында тоқтайды да: «Кідіріс» («Аялдама»), деп хабарлайды. Біраз уақыттан кейін тағы да гудок беріледі де поезд қайтадан жолға аттанады.

Картотека № 6
Қимылды ойын
«Жел көбік»

Шарты: Балалар бір-бірінің қолынан ұстап, жақын-жақын дөңгелене тұрады. Тәрбиешіге қосылғып олар мына өлеңді айтады.
Көпіре гөр көбік-шар,
Көпіре гөр кеңін шар,
Осы күйі қал тұрып,
Кете көрме жарылып,
Өлеңді айтып бара жатып балалар дөңгелек шеңберді кеңейте түседі. Тәрбиеші: «Жел көбік жарылды» деген кезде барлық балалар қолдарын төмен түсіріп, бір дауыспен. «Тарс етті», - дейді де тізерлеп отыра кетеді. Тәрбиеші жана көбік үрлеуді ұсынады: балалар орындарынан тұрады, қайтадан дөңгелектеніп тұрады, ойын қайта басталады.

Карточка №1

Көпбалды ойын.

«Күн мен түн» ойыны.

Мақсаты: балаларға адам өміріндегі жарық орынның сезінуге үйрету.

Көрнекілік: жапқыш

Ойын барысы: тәрбиеші: «түн болады» дейді. Балалар барлығы қымылсыз, ұйықтағандай болады.

«Күн бастады» жапқышты алып тастап, балалар оянып секіреді, жүгіреді, күледі.

Карточка № 24

Көпбалды ойын

«Салпырауықты салпырап»

(салпырауыққа дейін еңбектен жеті).

Шарты: Балалар орманшыға отырып: «олардан 2,5-3 м жерге салпырауық жатыр. Тәрбиеші балаларды кілемше-көлем алып, салпырауықпен ойынулы ұсынады. Ол үшін салпырауыққа еңбектен барып, оны алады, орманды тұрады, салпырауыққа қайтадан орманды қояды, сөйтіп, өз орманды келеді. Балалар еңбектеуді үйренген кезде 3-4 салпырауық қосу ұсынылады, сонда қанша салпырауық болса, сонша балалар ойынай алады.

Картотека № 23

Қимылды ойын

«Бақшадағы тауықтар»

Шарты: Рейканы немесе жігіттің көмегімен аздаған жер қоршалыды.

Ол – бау-бақша. Одан қашық емес жерге орындық қойылады, бұл күзетшінің күресі. Күзетшінің ролін алғашқыда тәрбиеші орындайды, ал кейін тәрбиешінің белгілеуімен белсенді балалар атқарады. Қалған балалар тауықтар. Күзетші орындыққа отырған бойда тауықтар бақшаға түседі, қорғанның астынан өтіп, бақшада жүреді, жерді шұқиды, қытқылайды. Күзетші тауықтарды байқап оларды бақшадан қуа бастайды – алақанын шапалақтайды, «Қып – қып» деп дауыстайды. Тауықтар қашып кетеді. Қорықшы бақшаны бір айналып шығады да қайтадан отырады. Ойын қайта басталады. Одан кейін басқа күзетші тағайындалады. Ойын осылайша 4-5 рет қайталанады.

Картотека № 19

Қимылды ойын

«Допты ұста»

Шарты: Тәрбиеші ашық түсті үлкен допты алады да 2-3 балаға онымен ойнауды ұсынады. Балала тәрбиешіге карама-карсы 80-100см жерде тұрад Тәрбиеші әрқайсысына кезек-кезек доп лақтыры «Ұста» - дейді. Балалар допты қайтадан тәрбиешіге лақтырады.

Картотека № 22

Қимылды ойын

«Допты кәрзеңкеге түсір» (дәл көзде)

Шарты: Балалар дөңгеленіп тұрады. Әр баланың қолында бір-бір кішкентай доп. Шеңбердің ортасында жәшік немесе үлкен кәрзеңке. (Балалар мен меженің арасы бір жарым-екі метрден аспайды.) Тәрбиешінің сигналы бойынша балалар допты жәшікке лақтырады, одан кейін ол доптарды қайтадан алады да өз орындарына барып отырады. Егер бала межені дәл көздеме, допты жерден (еденнен) көтереді де басқалар сияқты шеңберге тұрады.

Ойын қайтадан басталады.

Картотека № 21

Қимылды ойын

«Допты қақпаға түсіру»

Шарты: Тәрбиеші балаларды доп (немесе әртүрлі шарлармен) ойнауға шақырады да ойнағысы келген немесе ойынға тартылған балалар жиналған жерде сынық жүргізеді. Сызықтан 1-1,5м жерде кішкентай қақпа тұрғызылады. Балаларға бір-бір доп таратып бергеннен кейін, тәрбиеші оларға допты қақпадан өткізуді ұсынады, бала допты домалатып, қуып келеді де сыныққа жеткеннен кейін кері оралады.

Ойынға 5-6 бала қатысады. Ойнаушы топтардың ауысуына болады; 2-3 рет ойнаған балаға тәрбиеші енді дем алуды, басқалардың қалай өткізетінін көруді ұсынады.

Қақпаны ірі құрылыс материалынан жасауға немесе оның орнына балалардың орындығын пайдалануға болады. Олардың аяғының арасынан балалар доп өткізеді.

Картотека № 25
Қимылды ойын
«Маймылдар»

Шарты: Ойында гимнастикалық қабырға немесе (учаскеде) үш қарлы кішкене дуал пайдаланады.
Тәрбиеші бүтін балалар маймылдарша өрмелеуге үйренетінін айтады да екі-үш балаға сатының қарсы алдында тұруды, сөйтін, бірнеше баспалдаққа көтерілуі ұсынады. Балалар 5-6 баспалдақ көтерілгенде тәрбиеші: «Міне, көрдіңдер ме, маймылдар қалай ағашқа өрмелеп кетті! Ал енді қайтадан төмен түсіңдер», - дейді.
Балалар жоғары қарай өрмелеп және төмен қарай түскенде әрбір баспалдақты басып міндетті түрде қадағалау керек.

Картотека № 26
Қимылды ойын
«Дөңгелекті ұста»

Шарты: Тәрбиеші балаларға жіптің көмегімен ұзындығы 0,5 м таяққа ілінген жарқыратан дөңгелекті көрсетеді.
4-6 баладан топ жиналған кезде тәрбиеші дөңгелекті көтеріп, балалардың басынан жоғары айналдырып әкеледі де: «Ұста», «ұста», - дейді. Балалар дөңгелекке тырмысады. Дөңгелекке жетуге онша құмартпай тұрған балаларға тәрбиеші дөңгелекті, олардың қолы тиюіне мүмкіндік беріп, таяқты сол төмендетеді де, балалардың белсенділігін арттыру үшін, қайтадан тез көтере қояды.
Дөңгелекті балалар төбесінен осылай 2-3 рет айналдырғаннан кейін тәрбиеші кімнің қолы жеткенін атап өтеді де олардың әрқайсысына бір-бір дөңгелектен береді. Бірте-бірте балалардың барлығы бір-бір дөңгелектен алады. Тәрбиеші дөңгелекті машинаның рулі ретінде ұстап, енді «шофер» болып ойнауды – болмеде жүгіруді ұсынады.

**Дидактикалық
ойындар
жиынтығы**

Картотека №2

Дамытушы ойын.

«Бір-біріңізге қуаныш сыйлаңыз» ойыны.

Мақсаты: балаларды бір-біріне қуаныш сыйлауды үйрету.

Ойын барысы: көңілді әуенді қосып, балаларды тік тұрғызып, қолдарын белдеріне қойғызады. Мұғалім балаларды көргеніне қуанышты екенін айтады. Оң қолын жанына жібереді де, балаларға қуанышты жүрегінен сыйлағандай сондай қимылды сол қолымен жасайды, содан кейін екі қолымен де қайталайды.

Картотека №1

Дамытушы ойын.

«Менің атым» ойыны.

Мақсаты: баланың өзінің «Мен» деген жақсы ықыласын қалыптастыру.

Ойын барысы:

Жүргізуші сұрақ қояды:

-Саған өзіңнің атың ұнай ма?

-Сенің атың өзгеше болғанын қалайсың ба?

Балалар жауап береді. Жауап беру кезінде, жүргізуші бірнеше адам есімдерін атайды, ал балалар таңдап айтады.

Жүргізуші: «Білесіндер ме, балалар? Адам есімдері адаммен бірге өсетінін. Бүгін сендер кішкентайсыңдар, есімдерің де кішкентай. Сендер өсіп мектепке барған кезде есімдерің де өседі».

Мысалы: Бота – Ботағөз, Мико – Меруерт, Дина – Динара, Саща – Александр, Дила – Дарья, Поля – Полиция.

Картотека №4

Дамытушы ойын.

«Менің күнім» ойыны.

Мақсаты: күн тәртібін сақтауға балалардың жауапкершілігін қалыптастыру.

Қолдану материалы: күн тәртібіне сәйкес суреттері бар қалташа.

Ойын барысы: тәрбиеші балаларға суреттері бар қалташаларды таратады. Суреттер бойынша балалар күн тәртібінің тізімін құрап әңгімелеп береді.

Картотека №3

Дамытушы ойын.

«Сәлемдесу» ойыны.

Мақсаты: балаларды біріктіріп, топтық сенім қалыптастыру.

Ойын барысы: балалар тәрбиешімен дөңгелек құрып отырады.

Барлығы сәлемдесу жаттап алып, ән түрінде айтады.

Қайырлы таң, Әсел! (жымып, басын ию)

Қайырлы таң, Әсет! (балалар есімдері шеңбер тізімі бойынша айтылады)

Күн, қайырлы таң! (барлығы қолдарын үстіге көтеріп түсіреді)

Бәрімізге, қайырлы таң! (қолдарын жан-жақтарға созады)

Картотека №6

Дамытушы ойын.

«Иісінен біліп ал» ойыны.

Мақсаты: балаларды таныс иістерді анықтауға үйрету.

Көрнекіліктер: апельсин кесіндісі, алма, қияр, қауын, т.б.

Ойын барысы: тәрбиеші балалардың көздерін байлап, кейбір таныс иістерді анықтауға өтінеді. Жемісті баланың мұрынына апарып иіскетеді, егер бала жауап беруге қиналса, дәмін татуға рұқсат етіледі.

Картотека №5

Дамытушы ойын.

«Азат тіс дәрігерінде» ойыны.

Мақсаты: балалардың зейінін қалыптастыру.

Көрнекіліктері: фланелеграф, бала суреттері, тіс дәрігеріне барған кездегі сурет.

Ойын барысы: тәрбиеші Азаттың тіс дәрігеріне барған кездегі төрт суретін көрсетеді. Балалар фланелеграфта суреттерді дұрыс тәртіпте жинап, солар бойынша әңгіме құрайды.

Картотека №8

Дамытушы ойын.

«Өзіңді ата» ойыны.

Мақсаты: топқа баланы өзін-өзі таныстыруды үйрету.

Ойын барысы: балаға өзін таныстыруға мүмкіндік беріледі.

Және ол өзінің есімін өзгертіп қалауынша немесе үйінде оны қалай атаса, топта сол есіммен аталғанын ұнатып, өзін таныстырады.

Картотека №7

Дамытушы ойын.

«Түлкіге ұсталып қалма» ойыны.

Мақсаты: есту қабілетін тексеру.

Ойын барысы: Түлкі жабық көздерімен қояндарды естіп, ұстап алуы керек. Бұл қояндар оның бақшасына кіргісі келеді. Түлкі қояндарды естіп қалмауы үшін олар тыныш, ақырын өтулері қажет.

Картотека №10

Дамытушы ойын.

«Менің сүйікті ойыншығым» ойыны.

Мақсаты: бір-бірін тыңдауға үйрету. Сүйікті ойыншығын суреттеуге үйрету.

Ойын барысы: балалар суреттейтін ойыншықтарын таңдайды

Ойыншықты атап айтпай, әңгіме құрастырады, ал қалғандары қандай ойыншық екенін шешіп табады.

Картотека №9

Дамытушы ойын.

«Сиқырлы үстел» ойыны.

Мақсаты: Мейірімді болуға тәрбиелеу, сөздік қорға мейірімді сөздерді қолданып үйрету.

Ойын барысы: бір бала ортада үстелдің үстінде отырады, қалған балалар оған жақсы, мейірімді, әдемі сөздер айтады. Отырғанды құшақтауға немесе сүйеге болады.

Картотека №12

Дамытушы ойын.

«Жыл мезгілдері» ойыны.

Мақсаты: суретте көрсетілген жыл мезгілдерінің рет-ретімен келуін түсіндіріп, білімдерін арттыру.

Көрнекіліктер: табиғат суреттері (әр жыл мезгіліне бір-бірден) және төрт түрлі-түсті карточка (жаз – қызыл түс, қыс – ақ түсті, көктем – жасыл түсті, күз – сары түсті.)

Ойын барысы: балалар алдарына суреттер мен түрлі-түсті карточкаларды жайып, солар бойынша жыл мезгілдері әңгімелерін құрастырады.

Картотека №11

Дамытушы ойын.

«Бак пен бақша» ойыны.

Мақсаты: балалардың жеміс-жидектер аттарымен, көкөністер қайда өсетіні туралы білімдерін кенейту.

Көрнекіліктер: екі панно: «Бақ» пен «бақша», жеміс-жидек, көкөніс суреттер жинағы.

Ойын барысы: тәрбиеші балаларды паннолармен таныстырады. Жеміс-жидек, көкөністердің атауларын және оларда қандай дәрумендер бар екенін еске түсіреді. Содан кейін үстелге суреттер шашады. Балалар «Бақ», «Бақша» паннолары ілулі тұрған жерге, жеміс-жидек, көкөністер суреттерін орын орындарына іледі.

Картотека №14

Дамытушы ойын.

«Сөздер табайық» ойыны.

Мақсаты: балалардың ойлау қабілеттерін, ауызекі сөйлеу тілін дамыту.

Көрнекілік: доп.

Ойын барысы: тәрбиеші бір сөзді атап, допты балаға береді. Ал сол бала осы сөзге сын есім тауып, допты қайта лақтыруы тиіс.

Су – ішетін, таза, лас, салқын, жылы, ыссы, газдалған, минералды, тәтті, ащы, мөлдір.

Көл – таза, лас, мұзды, терең, кең, тар, жылы.

Теңіз – тұзды, тыныш, қара, көгілдір, терең, тайыз.

Дұрыс жауап берген балаға фишка береді.

Картотека №13

Дамытушы ойын.

«Адам мүсінін жинайық» ойыны.

Мақсаты: балаларды адамның ішкі және сыртқы құрылысымен таныстыру.

Көрнекіліктер: адам суреттері, суреттің жазулары.

1. адам мүшелері: бас, қол, шынтақ, кеуде, арқа, аяқ.

2. Ішкі құрылысы: тамақ, өкпе, жүрек, асқазан.

Ойын барысы: Әр баланың алдында адам суреті жатыр.

Жазуларды оқып, бала сол жазуды адам суретіне жапсырады.

Әр мүше өз атауларын тапқанша, бала сол атауларды жабыстыра береді.

Картотека №16

Дамытушы ойын.

«Күлкі» ойыны.

Мақсаты: Шаршағанды басу. Балаларды бір-біріне күлкі сыйлауға үйрету.

Көрнекілік: Айна.

Ойын барысы: Ойын басында тәрбиеші балаларды бір-біріне қаратып отырғызады. Бір-бірінің көздеріне қарап, балалар күлкі сыйлайды. Содан кейін, тәрбиеші айнаны алып, балаларға: - «Айнадан өздеріңе қараңдар, сен ең әдемі екенінді, ең бақытты екенінді айтып, жымып күліңдер» дейді. Және сол жақсы көңіл-күйімізбен сабағымызды бастайық.

Картотека №15

Дамытушы ойын.

«Ғарышқа ұшу» ойыны.

Мақсаты: шалдыққанды, шаршағанды басу, балаларды қиялдауға үйрету.

Ойын барысы: ұйықтар алдында тәрбиеші балаларды Айға ұшуға шақырады. «Ғарыш кемелері» деп кереуеттерді атаймыз. Өздерінді ғарышкер ретінде санандар. Сендер ғарышқа ұшасындар. Көздерінді жауып, ұшамыз. Ұйқыдан тұрған кезде балалар Айда қызық нәрселер білгенін айтады.

Картотека №18

Дамытушы ойын.

«Қуыршақты емдейміз» ойыны.

Мақсаты: балаларды жараны дұрыс емдеуге үйрету.

Алғашқы көмек көрсету кезіндегі заттар туралы балалардың білімдерін кеңейту.

Көрнекілік: қуыршақ, дәрі салғыштын заттары (сүрткіш, бинт, йод, қайшы, т.б.)

Ойын барысы: бала алдына қуыршақты алып емдей бастайды.

Емдеу кезінде қажетті заттарды алып, атайды, қалай емдеп жатқанын айтады.

-жараны жуып тазалайды;

-таза сүрткішпен сүртеді;

-жан-жақтағы терісіне йод жағады;

-керек кезінде бинт салады.

Картотека №17

Дамытушы ойын.

«Денсаулық үшін сендерге не қажет?» ойыны.

Мақсаты: денсаулыққа қажетті нәрселер туралы балалардың білімдерін дамыту.

Көрнекілік: доп.

Ойын барысы: тәрбиеші балаларды шеңберге қойып, денсаулық үшін не нәрсе қажет екенін ойлауды сұрайды.

Содан кейін бір балаға допты лақтырады, әлгі бала керек нәрсені айтып, допты тәрбиешіге кейін лақтырады. Егер бала қателесіп кетсе, тәрбиеші қатесін ойланып, түзетуге рұқсат береді.

Картотека №20

Дамытушы ойын.

«Не? кімге?» ойыны.

Мақсаты: балаларды адам мамандығы бойынша еңбек құралдарын сәйкестендіруге үйрету. Үлкендер еңбегіне қызығушылыққа тәрбиелеу.

Ойын ережелері: Құрал бойынша мамандық табу. Осындай жұмысшыны қайдан көргенін есіне түсіру.

Ойын әдіс-тәсілдері: керек құралдарды табу.

Ойын барысы: Тәрбиеші үстеліне әр түрлі мамандық заттары жатыр – ойыншықтар: медициналық жинақ «Дәрігер Айболит», бақша жұмысының құралдары (тырма, күрек). Ас үй жинағы (ыдыстар), кір жуғыш машина, үтік, шаңсорғыш, балға, шеге, кілттер.

Тәрбиеші бір қатысушыны үстелге шақырады. Ол бір құралды алып, не екенін айтады. Мысалы бала балғаны сипаттап айтады. «Ол құрылысшыға керек» деп, балалар жалғастырады. Барлық құралдар аталғанша ойын жалғасады.

Картотека №19

Дамытушы ойын.

«Көңіл-күй әліппесі» ойыны.

Мақсаты: Көңіл-күй түсінігімен балаларды таныстыру.

Көрнекілік: бір карточка жинағы (бдана) әр балаға, бұл карточкаларда көңіл-күй суреттелген: қуаныш, қорқыныш бұлдану, күлу.

Ойын барысы: тәрбиеші әр балаға бір жинақтан береді. кейін оларға сұрақ қояды.

-Көңіл-күй дегеніміз не?

Балалардың жауаптарын тыңдап алып, карточкалары бойы жақсы көңіл-күй мен жаман көңіл-күйді көрсетеді.

Содан кейін балалар келесі сұрақтарға жауап береді:

-біз қашан жылаймыз?

-біз қашан көңіл-күйсіз боламыз?

-неден қорқып кетуіміз мүмкін?

-адамдар неге айқайлайды?

-сен мақтанғаныңды қалай көрсетесің?

-біз не нәрсеге қуанамыз?

Жауаптар бойынша тәрбиеші әр баланың көңіл-күйін білі алады.

Картотека №22
Дамытушы ойын.

«Дүкен» ойыны.

Мақсаты: Сатып алатын затты суреттеуге; дүкенде өз-өзін ұстауға «рахмет» айтуға үйрету.

Ойын ережелері: затты суреттеу бойынша атап айту. Бірінші болып шешкен бала дүкенге барады. Сатып алынған ойыншықтармен балалар ойнайды.

Ойын іс-әрекеті: жұмбақтар шешу, табу, заттарды сату және сатып алу.

Ойын барысы: тәрбиеші хабары.

-Бүгін бізде дүкен ашылды. (ойын басталмай тұрып, дүкенді құрып, сатушыны таңдайды).

Дүкенге барып ойыншық сатып алған бала бізге ойыншықты көрсетеді. Ал біз сұраймыз: «Не сатып алдың, көрсетші?» деп. Бізге «шешіп» алсаңыз, айтамын деп жауап береді. Балалардың Біреуі ойыншықты таңдап:

-Мен бір ойыншық сатып алдым, ол қараңғыда қызыл түспен жанады, ол металдан жасалған.

Қолда ұстайтын шам. Балалар тауып алады. Бірінші сатып алушыны тәрбиеші таңдайды. Ол сатушымен сыпайы амандасып, ұнаған затын таяқпен көрсетіп сұрайды.

-Витя, сен не сатып алдың, көрсетші?,-деп балалар сұрайды.

-Сендер шешуін табындар, сосын көрсетем,-дейді Витя. Мен кішкентай зат сатып алдым. Бұл затпен стадионда төреші ереже бұзылған кезде ысқырады.

-Ысқырғыш көрсет.

Витя ысқырғышты көрсетеді, ал бірінші болып шешуін тапқан бала дүкенге барады. Ойын барлық қатысушы ойыншық сатып алғанына жалғасады.

Картотека №21

Дамытушы ойын.

«Кім не істейді?» ойыны.

Мақсаты: балалардың есту қабілеттерін тексеру. Дыбыстарды сөзбен айтып үйрету(шырылдайды, ойнайды, сықырлайды).

Олардың төзімділік қабілеттерін дамыту.

Ойын ережесі: Балаларға заттарды дұрыс атап, қандай дыбыс шығаратынын анықтағаннан кейін ғана көрсету.

Әдіс-тәсілдері: Үн шығаратын заттарды қолдану. Затқа қарамай-ақ, қандай дыбыс шығаратынын шешіп, айту.

Ойын барысы: Тәрбиеші үстелінде әр түрлі заттар жатыр.

Оларды ұстасаң үн шығарады: қоңырау шылдырлайды, пианин ойнайды, тағы басқа ойыншықтар. Жапқыштың артына бір бал шақырылады. Ол сол жерде пианинода ойнайды, қалғандары үнді естіп, қандай зат екенін шешіп айтады. Жапқыштың ар жағындағы бала сол кезде қолына пианиноны ұстап шығады.

Қалған ойыншықтар мен балалар ойынды жалғастырады.

Картотека №24

Дамытушы ойын.

«Сығарым тәп» ойыны.

Мақсаты: балаларды зат салыстыруға үйрету.

Ойын ережесі: Бірдей ойыншық талқан бала тәрбиеші құлағына сыбырлайды.

Ойын әрекеті: тәрбиеші сигналы бойынша бірдей ойыншықтарды іздеу.

Ойын барысы: ойынды жүргізу үшін, басқа ойыншықтардың ішіне бірдейлерін салады. Ойын барысын қиындату үшін ойыншықтарды алып тастауға да, қосуға да болады.

Балалар ойыншықтарды аралап бірдей құрыпак табады.

Тәрбиеші бұл ойынға көбіне шапшаңдық асығып жауап беретін балаларды қатыстырады.

Картотека №23

Дамытушы ойын.

«Қандай заттар жасалды?» ойыны.

Мақсаты: Балаларды заттарды қандай материалдан жасағи қарай бөліп үйрету. (металл,резеңке,ойнек,ағаш,пластмасса).

Сөздік қорларын дамыту, зейін қабылдау қабілеттерін дамы

Ойын ережелерін бұзбауға үйрету.

Ойын ережесі: заттарды тек қана сол заттың материалынан жасалған поджостың үстіне қою.

Ойын әрекеті: затты қарамай, қолға ұстау, суреттеу бойын анықтау, әр түрлі материалдан жасалған заттарды табу, олар сана бойынша жинау.

Ойын барысы: бұл ойынға әр түрлі материалдан жасалған заттар алынады: ағаш, пластмасс, металл,ойнек. Ойын басы дейін тәрбиеші балалармен қысқа әңгіме өткізеді, заттарды қандай материалдан жасауы туралы. Содан соң ережемен таныстырады.

Картотека №26

Дамытушы ойын.

«Зейінді бол» ойыны.

Мақсаты: зейін белсенділігін арттыру, берілген белгіге тез, дәл жауап қайтаруын дамыту, мәнерлі қимылдарын дамыту.

Құралдар: магнитофон, жай әуен.

Ойынның сипаттамасы: педагог балаларға мәнерлі қимылмен қосаяқ, шегіртке, баканы бейнелеп беруді ұсынады. Балалар кезектесіп тапсырманы орындайды. Балаларға жақсы шыққан мәнерлі қимылды қайталап, оны есте сақтау ұсынылады. Әуен ырғағымен балалар шеңбер бойымен билейді. Әуен тоқтап, «қосаяқ» деген белгі естісімен, балалар тез соған сәйкес қимылды жасаулары керек. Ойын осылайша жалғасады.

Картотека №25

Дамытушы ойын.

«Не өзгергенін анықта» ойыны.

Мақсаты: балаларды зат орналасуына дұрыс анықтауға үйрету. оң жағында, сол жағында, артында, жанында, қасында, т.б. есте сақтау, сөйлеу, сөздік қорын дамыту.

Ойын ережесі: бірдей ойыншық тауып алған бала тәрбиеші құлағына сыбырлайды. Дауыстап айтуға болмайды. Қалған балалар іздеп тауып алады.

Іс-әрекет: бірдей ойыншық табу, тәрбиеші айтқаннан кейін.

Ойын барысы: бұл ойынға әр түрлі ойыншықтар алынады, арасында бірдей ойыншық болуы тиіс. Ойын барысында ойыншықтарды алып тастауға немесе қосуға болады. Бұл ойын көбіне ұмытшақ, шашыраңқы балаларды қатыстырады. Неміс ойланбай тез жауап беретін балалар да ойнайды.

Картотека №28

Дамытушы ойын.

«Ол не? Бұл кім?» ойыны.

Мақсаты: ойдау қабілетін, тілін дамыту.

Құралдар: екі стол, 24 заттық сурет.

Ойынның сипаттамасы: педагог балаларды екі командаға бөледі. Командалар бір-бірінен қашықта орналасқан столдарға орналасады. Столда жануар, жеміс, көкөністер т.б. бейнеленген суреттер жиынтығы бар. Әр командада 24 суреттен. Команда мүшелері кезектесіп суретті сипаттап береді. Егер суреттегі затты қарсы команда дұрыс тапса, сол командаға беріледі. Ойында қай команда көп сурет жинаса, сол команда жеңімпаз атанады.

Картотека №27

Дамытушы ойын.

«Сөзге сәйкес сөз ата» ойыны.

Мақсаты: зейін, ойлау, тілін дамыту.

Құралдар: доп.

Ойынның сипаттамасы: балалар шеңбер бойымен тұрады.

Педагог шеңбер ортасында допты балаға лақтырып, заттың жалпы атауын, мысалы «ойыншық» дейді. Допты қағып алған бала жалпы атауға сәйкес «қуыршақ» сөзін айтуы керек. Ойын осылайша жалғасады.

Нұсқау: заттардың жалпы атауына жемістер, көкөністер, ыдыс-аяқтар, киімдер сөзін қолдануға болады.

Картотека №30

Дамытушы ойын.

«Үксес суреттерді тап» ойыны.

Мақсаты: логикалық ойлауын, тіл және есте сақтау қабілетін дамыту.

Жабдықтар: магниттік тақта, 12жұп заттық сурет.

Ойынның сипаттамасы: педагог магниттік тақтаға ойынға арналған суреттерді екі қатарға іледі. Балаларға үстіңгі қатардағы суретке сәйкес келетін жұбын астыңғы қатардағы суреттерден табу ұсынылады. Балалар өздерінің шығарған тұжырымдарын айтады. Мысалы: мен ара суретіне күрек суретін қатар қоямын, өйткені екеуі де сайман дейді. Педагог ойын шартын өзгертеді, суреттерді сәйкес суретпен бірінің астына бірін орналастырып қояды. Балаларға зейін қоя қарауды ұсынады. Осыдан кейін астыңғы қатардағы суреттер алып тасталынады, балаларға үстіңгі қатардағы суреттердің жұбын еске түсіріп атап беру ұсынылады.

Картотека №29

Дамытушы ойын.

«Балықтарға көмектес» ойыны.

Ойынның сипаттамасы:

-балалар, аквариумда балықтар жүйіп жүр. балықтар қайда жүй жүр?

-аквариумда.

-аквариум қандай фигураға ұқсайды?

-шаршыға.

-жара йсындар, балалар, ана балықтарға өз балаларын табуға көмектесейік.

-өсімдік арасына қай ана балықтың баласы шырмалып қалған?

Қарындашты алып ана балық пен балықтың арасын сызықпен қосайық.

Картотека №32

Дамытушы ойын.

«Жұмбақ суреттер» ойыны.

Мақсаты: ойлау қабілетін, сөйлеу белсенділігін дамыту.

Құралдар: 12заттық сурет.

Ойынның сипаттамасы: педагог кез-келген баланы шақырып алып, оған өзі таңдаған суретті жұмбақ тәрізді сипаттап беруін сұрайды. Дұрыс шешкен бала жүргізуші болып ойынды жалғастырады.

Картотека №31

Дамытушы ойын.

«Суретті аяқтап сал» ойыны.

Мақсаты: қиял, бейнелі ойлау, саусақ бұлшықеттерін дамыту.

Құралдар: үлестірмелі құрал, жай карандаш.

Ойынның сипаттамасы: балаларға аяқталмаған суреттер беріледі. Педагог бейнені жалғастырып сурет салуды ұсынады. Тапсырма орындалған соң балалар өздерінің не бейнелегенін айтуы керек.

Картотека №34

Дамытушы ойын.

«Құбылыстарды бейнеле» ойыны.

Мақсаты: эмоциялы қимыл-қозғалыстарды дамыту.

Ойынның сипаттамасы: педагог пен балалар күз мезгілінің белгілерін айтады, белгілерге сәйкес қимылдарды жасап көрсетеді:

«Жел соқты» - үрлеп көрсетеді.

«Ағаштар тербелді» - қолдарын жоғары созады.

«Жапырақтар жерге түсті» - қолдарын жоғары-төмен иеді.

«Жанбыр жауды» - қолдарымен үзік қимылдар жасайды.

«Келшіктер пайда болды» - қолдарын алға созып шеңбер жасайды.

Балаларға қимылдарды қайталап, есте сақтау ұсынылады.

Картотека №33

Дамытушы ойын.

«Көкөністер» ойыны.

Мақсаты: сөздік қорларын молайту, зейінін дамыту, келісіп шешім қабылдауға тәрбиелеу.

Құралдар: көкөніс суреттері.

Ойынның сипаттамасы: педагог әр балаға көкөніс суретін таратады. Балалар шеңбер бойымен тұрып қолдарындағы көкөністердің атын атайды. Жүргізуші кез-келген көкөністің атын айтқан кезде сол көкөністің суретін ұстаған бала ортаға жүгіріп шығады. Жүргізуші оны соңынан қуады. Ойыншы ұсталып қалмас үшін кез-келген көкөністің атын атауы қажет. Өзіндегі бар көкөністің атын естіген бала ортаға жүгіріп шығады. Ойын осылайша жалғасады. Дәл осындай етіп «Жемістер ойынын» да өткізуге болады.

Картотека №36

Дамытушы ойын.

«Кім байқампаз» ойыны.

Мақсаты: байқағыштық қасиетін, қабылдау, есте сақтау қабілетін дамыту, сөздік белсенділіктерін арттыру.

Ойынның сипаттамасы: педагог 1 минуттың ішінде әр балаға кезекпен дөңгелек, сопақша, төртбұрышты заттардың аттарын атауды ұсынады.

Картотека №35

Дамытушы ойын.

«Ұқсастығы мен айырмашылығын тап» ойыны.

Мақсаты: қабылдау, зейін, ойлау, тілін дамыту.

Құралдар: магнитті тақта, магниттер, 8жұп заттық суреттер.

Ойынның сипаттамасы: педагог әр жұп суретті магнитті тақтаға іліп, балалардан суреттердің ұқсастығы мен айырмашылықтарын айтуды ұсынады.

Ескертпе: Дұрыс жауапқа және көбірек ұқсастықтары мен айырмашылықтарын айтқан балаларды марапаттайды.

Картотека №40

Дамытушы ойын.

«Қимылды қайтала» ойыны.

Мақсаты: қиял, эмоционалды қимылдарды есте сақтау, зейінін дамыту.

Құралдар: 8-16 жануарлар суреті, магнитофон, көңілді әуендер.

Ойынның сипаттамасы: педагог әр балаға 4суретті таңдап алуды ұсынады. Балалар суреттегі жануарға сәйкес қимылды жасайды. Әуен ойналады, балалар шеңбер бойымен билейді.

Әуен тоқталған кезде, мысалы «АЮ» деген команда беріледі, балалар сәйкес қимылды тез табуы керек.

Картотека №39

Дамытушы ойын.

«Ыдыс-аяқтар» ойыны.

Мақсаты:сөздік қорларын дамыту, зейінін дамыту, бірлесіп шешім қабылдауға дағдыландыру..

Құралдар: заттық суреттер(ыдыс-аяқ) бала санына.

Ұсыныс: бұл ойынның шарты «Көкөністер» ойынына ұқсайды.

Картотека №42

Дамытушы ойын.

«Бұл не?» ойыны.

Мақсаты: ойлау қабілетін, байланыстырып сөйлеуін дамыту.

Құралдар: 16 заттық сурет.(тұрмыстық электр бұйымдары, көлік түрлері)

Ойынның сипаттамасы: балалар екі командаға бөлінеді. Әр командада 16 заттық суреттен. Командалар кезектесіп суреттегі затты сипаттап айтады, қарсы команда оны шешеді. Дұрыс тапса, сурет сол командаға беріледі. Ойынды қай команда көп сурет жинаса сол жеңген болып саналады.

Картотека №41

Дамытушы ойын.

«Қатарды ажырат» ойыны.

Мақсаты: зейінін, логикалық ойлау қабілетін дамыту.

Құралдар: үлестірмелі материалдар, жай карандаш.

Ойынның сипаттамасы: тәрбиеші балаларға тапсырма ұсынады:

- 1.Артық санды сыз: 1,3,2,3,4,6,5,6,7,8,10,9,11,10.
- 2.Артық фигураны сыз.

Картотека №44

Дамытушы ойын.

«Сурет салып, сызып таста» ойыны.

Мақсаты: есте сақтау, есту, ойлау қабілеттерін дамыту.

Құралдар: қағаз, жай қарындаш.

Ойынның сипаттамасы: тәрбиеші балаларға тапсырмалар ұсынады:

1. 3үшбұрыш, 1 шаршы, 1 дөңгелек салып, бірінші фигурань сызып тастауды ұсынады.
2. 2 дөңгелек, 2үшбұрыш, 1 сопақша салып, төртінші фигураны сызып тастауды ұсынады.
3. 1 төртбұрыш, 2 сопақша, 3 шаршы салып алтыншы фигураны сызуды сұрайды.

Картотека №43

Дамытушы ойын.

«Көліктер» ойыны.

Мақсаты: сөздік қорларын, зейінін дамыту, бірлесіп әрекет жасауға дағдыландыру.

Құралдар: көлік түрлерінің суреті (бала санына)

Ұсыныс: Ойын «Көкөністер» ойынына ұқсас ойнатылады.

Картотека №46

Дамытушы ойын.

«Жыл құстары» ойыны.

Максаты: зейінін, сөздік қорларын, бірлесіп әрекет жасауға тәрбиелеу.

Құралдар: жыл құстарының суреті(бала санына қарай)

Ұсыныс: Ойын «Көкөністер» ойынына ұқсас ұйымдастырылады.

Картотека №45

Дамытушы ойын.

«Буынды оқып, сөз құрайық» ойыны.

Максаты: зейін көлемін, ойлау қабілетін, буынды оқу дағдыларын дамыту.

Құралдар: тақта, бор, буындық карточка.

Ойынның сипаттамасы: педагог тақтадағы буынды балалар оқытып, сөз құрастыруды сұрайды.

Ұсыныс: тапсырма қиындық келтірсе, сөзді педагог өзі ұсынады.

Картотека №48

Дамытушы ойын.

«Сәйкес келетін сөзді ата» ойыны.

Мақсаты: ойлау қабілетін, сөздік қорын дамыту.

Құралдар: доп.

Ойынның сипаттамасы: педагог бір сөз айтады, балалар сол сөзге сәйкес сөзді тауып айтуы керек. Мысалы жаңбыр сөзі айтылса жауап қолшатыр, үй сөзіне сәйкес жауап шатыр болуы керек.

Ұсыныс: қажетті сөздер: қайық, түскі ас, футбол, хоккей, ұя, орман, бақша, мектеп, дүкен, сағат, т.б.

Картотека №47

Дамытушы ойын.

«Жылдам тап» ойыны.

Мақсаты: зейінді дамыту.

Құралдар: 16 көлік түрлері бейнеленген тұрмыстық бұйымдар
фишка, кілемше (бала санына)

Ойынның сипаттамасы: балалар кілемшеге гүл күлтесі тәр
орналасады. Педагог «тыңда!» белгісінен кейін суреттегі бір
заттың атын атайды. Балалар сол затты саусағын тигізіп кө
керек. Суретті тез тапқан бала фишка алады.

Картотека №50

Дамытушы ойын.

«Сандарды орындарын тауып қой» ойыны.

Мақсаты: естің көлемін және зейінді дамыту.

Құралдар: магнитті тақта, магнит, маркер, цифр жазылған 4карточка, төрт торкөзге бөлінген шаршы парақ(әрбалаға), сандар жазылған карточка (әр балаға).

Ойынның сипаттамасы: әр баланың алдында төрт торға бөлінген парақ, сандар жазылған карточка. Магнитті тақтада үлкейтілген көлемдегі үлгісі сызылған. Балалар тәрбиешінің сандарды клеткаларға орналастырғанын бақылайды. Есте сақтауға 5-6 с беріледі. Содан кейін сандар алынып тасталынады. Балалар өз алдарындағы торкөзге еске түсіру арқылы сандарды орналастырады.

Ұсыныс: сандардың орнына әріптер, суреттерді қолдануға болады.

Картотека №49

Дамытушы ойын.

«Суреттерді ретімен тап, артық суретті тап» ойыны.

Мақсаты: есте сақтау, зейін, логикалық ойлауын, тілін дамыту

Құралдар: ойынға арналған карточкалар (бала санына); карточкада бар көкөністер мен жемістердің суреті.

Ойынның сипаттамасы: педагог балаларға карточка мен соған сәйкес суреттерді таратады. Балалар 10 с ішінде карточканы қарап көреді, осыдан кейін оны аударды, карточкада көрген суреттерді еске түсіріп, қолдарындағы суреттерден тауып қоюлары керек. Педагог балаларға карточкаларын қайта аударып, алдарындағы өздері орналастырған суретпен тексеру ұсынады. Балаларға артық суретті алып тастау ұсынылады, себебі сұралады. Ойын балалардың орын ауыстыруларымен жалғасады.

Картотека №52

Дамытушы ойын.

«Сөзге сәйкес сөз ата» ойыны.

Мақсаты: зейінін, ойлауын, тілін дамыту.

Құралдар: доп.

Ойынның сипаттамасы: балалар шеңбер бойымен тұрады.

Педагог шеңбер ортасында. Педагог допты балаға лақтырып, заттың жалпы атауын, мысалы «ойыншық» дейді. Допты қағып алған бала жалпы атауға сәйкес «қуыршақ» сөзін айтуы керек. Ойын осылайша жалғасады.

Нұсқау: заттардың жалпы атауына жемістер, көкөністер, ыдыс-аяқтар, киімдер сөзін қолдануға болады.

Картотека №51

Дамытушы ойын.

«Суреттерді топтарға сәйкес ажырат» ойыны.

Мақсаты: жинақтау, талдау дағдыларын дамыту.

Құралдар: 4 топқа бөлінетін 12 заттық сурет, көкөністер, жемістер, жануарлар, ыдыс-аяқтар.

Ойынның сипаттамасы: тәрбиеші суреттерді 4 топқа бөліп қоюды ұсынады.

Ұсыныс: сурет топтамалары әр балада әр түрлі.

Дид. ойын №1. «Үлкен-кіші»

Мақсаты: Таныс заттарды көлеміне қарай салыстыруға үйрету.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші көлемдері әр түрлі ойыншықтарды көрсетіп үлкен немесе кіші екенін айтуды сұрайды. Балалар үлкен-кіші ойыншықтарды ажыратып жауап береді.

Дидактикалық ойын №4. «Түсі бойынша қос»

Мақсаты: түстерді ажыратуға баулу.

Ойын мазмұны: суреттегі заттарды түсі бойынша сызықпен қосу.

Дидактикалық ойын №3. «Күз нышандары»

Мақсаты: күздің белгілерін ажырата білуге үйрету.

Ойын мазмұны: тәрбиеші үстел үстіне әр жыл мезгілінің нышандары бейнеленген суреттерді тастайды. Балалар соның ішінен күздің белгілерін табуы керек. Мыс: жаңбыр, қара бұлт, сары жапырақтар, т.б.

Дид. ойын №2. «Кейіпкерлерін ата»

Мақсаты: ертегілердің кейіпкерлерін ажырата білу.

Ойын мазмұны: «Бауырсақ» ертегісінің кейіпкерлерін әр түрлі басқа кейіпкерлерден ажыратып табу керек.

Дидактикалық ойын №8. «Көкөністерді ата»

Мақсаты: көкөністерді, түстерді ажырата білу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші әр балаға көкөністердің суреттерін таратып береді. Балалар көкөністердің атын айтып, сипаттап береді.

Дидактикалық ойын №7. «Орындарын тап»

Мақсаты: түстерді, пішіндерді ажырата білу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші орындықтарға түрлі-түсті пішіндерді біртіндеп қойып шығады. Түрлі-түсті қиылған пішіндерді балаларға таратып береді, балалар түстері бойынша орындарын табуы керек.

Дидактикалық ойын №6. «Шалқанның кейіпкерлерін құрастыр»

Мақсаты: ертегі кейіпкерлерін құрастыра білуге үйрету.

Ойын мазмұны: Ертегі мазмұны бойынша ертегіге қандай кейіпкерлер қатысқанын атап көрсетіп, суреттер бойынша құрастыру керек.

Дидактикалық ойын №5. «Дауысынан таны»

Мақсаты: жануарлардың дыбыстарын ажырата білуге үйрету.

Ойын мазмұны: әр жабайы жануарлардың дыбысын тәрбиеші салып көрсетеді.

Балалар соның қандай жануардың дыбысы екенін табады.

Дидактикалық ойын №11. «Тамақ әзірлеу»

Мақсаты: ыдыс-аяқ, ас үймен таныстыру.

Ойын мазмұны: Ас үй жиһазын қолдана отырып, балалар тамақ әзірлеп ойнайды.

Дидактикалық ойын №12 «Біреу және көп»

Мақсаты: заттарды салыстыра білуге үйрету.

Ойын мазмұны: үстелдің үстіне екі жерге бір және одан да көп заттарды қойып, қайсысы біреу, қайсысы көп, соны балалар табуы керек.

Дидактикалық ойын №13 «Қандай домалақ заттарды білесіңдер?»

Мақсаты: ойлау қабілеттерін дамыту.

Ойын мазмұны: балалар топ бөлмесі ішіндегі домалақ пішінді заттарды табуы керек.

Дидактикалық ойын №14 «Сөйлемді аяқта»

Мақсаты: шағын, қысқа сөйлем құрастыра білуге дағдыландыру.

Ойын мазмұны:

Тәрбиеші балаларға сөйлемді аяқтауды ұсынады:

-Біз таңертен жаттығу жасаймыз, ал түскі асты ... ішеміз.

-Таңғы асты таңертең, ал кешкі асты ... ішеміз.

-Күн күндіз жарқырап тұрады, ал ай ...

-Біз түнде ұйықтаймыз, ал жаттығыды ... жасаймыз.

Тәрбиеші балалардан суреттегі әр уақыт мезгілін сұрайды.

Дидактикалық ойын №16 «Заттың атын ата»

Мақсаты: танымдық қабілеттерін дамыту.

Мазмұны: Тәрбиеші көрсеткен заттардың атауларын балалар тез атау керек.

Дидактикалық ойын №32. «Шарларды аяқтап сал»

Мақсаты: танымдық қабілеттерін, ой-қиялын дамыту.

Мазмұны: тәрбиеші балаларға жартылай салынған шарлардың суретін таратып береді. Балалар аяқтап салып, толық бейне шығару керек.

Дидактикалық ойын №29. «Тап және боя»

Мақсаты: пішіндерді ажыратуға үйрету.

Мазмұны: Балалар шеңбер мен үшбұрышты тауып бояйды.

Сюжетті-рөлді ойыны №2 «Дәрігер»

Мақсаты: балаларды қоғамдық жерде өздерін дұрыс ұстауға тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: балалар рөлге бөлінеді. Бірі дәрігер, бірі науқастың рөлін

Ойнап, сұрақ-жауап құрады.

Дидактикалық ойын №19 «Мүздіямын»

Мақсаты: Елгілік, шалашандыққа баулу.

Мазмұны: Балалар тәрбиешінің нұсқауымен дене мүшелерін (бөкселік, бет, мұрын) атап суықтан қалай қорғану керектігін көрсетеді.

Дидактикалық ойын №20 «Қуыршақты ұйықтатамыз»

Мақсаты: қуыршақты ұйықтату іскерліктерін жетілдіру

Мазмұны: балалар төсекке қуыршақты ұйықтатып, әндерін орындайды.

Дидактикалық ойын №21 «Кім зейінді?»

Мақсаты: зейінділікке, байқағыштыққа үйрету.

Мазмұны: тәрбиеші ортаға ойыншықтарды қойып, балалар оны атап шығады. Балаларға тәрбиеші көздерін жұмуга бұйрық береді де, ойыншықтардың ішінен біреуін алып тастайды. Балалар көздерін ашқанда, қандай ойыншықтың жоқ екенін табуы керек.

Дидактикалық ойын №22 «Төлдерін тап»

Мақсаты: төлдерді ажыратып, атай білуге үйрету.

Мазмұны: Тәрбиеші жануарлардың суреттерін тактаға іліп қояды да төлдерді араластырып қояды. Сол төлдерді сәйкесінше аналарының қасына апарып қою керек.

Дидактикалық ойын №23. «Қыста не болады?»

Мақсаты: қыс мезгілінің белгілерін ажырата білуге үйрету.

Ойын барысы: Балалар допты бір-біріне лақтыра отырып, қыс мезгілінің ерекшеліктерін айтады.

Дидактикалық ойын №24. «Дүкендегі кезек»

Мақсаты: дүкенде қалаған заттарын таңдап алуға үйрету.

Мазмұны: Әр затты бір-бірімен сәйкестендіру. Балалар қатарға тұрып ұнаған ойыншықтарын алады.

Дидактикалық ойын №25. «Сикырлы дорба»

Мақсаты: түстерді, пішіндерді ажырата білуге жаттықтыру.

Мазмұны: сикырлы дорбаның ішінен кез-келген бір затты алып, сипаттап, атын, түсін, пішінін айтып беру керек.

Дидактикалық ойын №26. «Дұрыс қой»

Мақсаты: аз-көп ұғымдарының мағынасын білуге үйрету.

Мазмұны: Балаларға бір тәрелкеге бір кәмпит, екінші тәрелкеге бірнеше кәмпиттерді бөліп салып беруін сұрайды.

Дидактикалық ойын №27. «Орнын тап!»

Максаты: ойлау қабілеттерін дамыту

Мазмұны: Әр затты бір-бірімен сәйкестендіру. Балалар әр затты сәйкестендіріп бір сызықпен қосады.

Дидактикалық ойын №28. «Ұқсас суреттерді тап»

Максаты: логикалық ойлауын, тіл және есте сақтау қабілетін дамыту.

Мазмұны: Тәрбиеші магниттік тақтаға ойынға арналған суреттерді екі қатарға іледі. Балаларға үстіңгі қатардағы суретке сәйкес келетін жұбын астыңғы қатардағы суреттерден табу ұсынылады.

Дидактикалық ойын №29. «Тап және боя»

Максаты: пішіндерді ажыратуға үйрету.

Мазмұны: Балалар шеңбер мен үшбұрышты тауып бояйды.

Дидактикалық ойын №30. «Пішіндерді топтастыр»

Максаты: пішіндерді ажырату туралы білімдерін бекіту.

Мазмұны: пішіндер балаларға таратылып беріледі. Сол пішіндерді балалар үсте үстіндегі сәйкес пішінге апарып топтастыру керек.

Мақсаты: ұғымдардың мағынасын түсінуге баулу.

Мазмұны: Тәрбиеші балалардың назарын келе жатқан машинаның суретіне аударады.

-Машинада не келе жатыр?

-Машинаның алдында не келе жатыр?

Машинаның артында не келе жатыр?

Дидактикалық ойын №32. «Шарларды аяқтап сал»

Мақсаты: танымдық қабілеттерін, ой-қиялын дамыту.

Мазмұны: тәрбиеші балаларға жартылай салынған шарлардың суретін таратып береді. Балалар аяқтап салып, толық бейне шығару керек.

Дидактикалық ойын №33. «Не істеп жатыр?»

Мақсаты: балалардың сөздік қорларын дамыту, дұрыс сөйлеуге үйрету.

Мазмұны: Әр бала суреттерді алып не істеп жатқандарын көрсетеді.

Дидактикалық ойын №34. «Не жасырынып қалды?»

Мақсаты: балалардың ой-қиялдарын дамыту.

Мазмұны: орманда жасырынып тұрған аңдардың құйрығы, басы, құлағы суреттен көрініп тұрады. Қандай аң екенін табу керек.

Дидактикалық ойын №35. «Гүлдер шешек атты»

Мақсаты: балалардың саусақ қимылдарын дамыту.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші балаларға бақбақ гүлінің қалай ашылатынын бейнелеп көрсетулерін сұрайды. Қолдарын бастарына қойып тұрады(гүл жабылады), қолдарын ашып жаяды(гүл ашылады) .

Дидактикалық ойын №36. «Моншақты жина»

Мақсаты: пішіндерді реті бойынша орналастыруға баулу.

Ойын мазмұны: Балалар тапсырма бойынша орындайды. геометриялық пішіндерді жіпке жапсырады. Шаршы, дөңгелек, үшбұрыш

Дидактикалық ойын №37. «Кімге не керек»

Мақсаты: ойлау қабілеттерін дамыту.

Ойын мазмұны: әр жануардың жейтін қорегін сәйкесінше суреттерден табу керек.

Дидактикалық ойын №38. «Кірпіні тамақтандыру»

Мақсаты: оң мен сол түсініктерін ажырата білуге үйрету.

Ойын мазмұны: Кірпінің оң жағына саңырауқұлақты сол жағына алманы қою.

Дидактикалық ойын №39. «Пішіндерді құрастыр»

Мақсаты: құрастыра білу іскерліктерін қалыптастыру.

Ойын мазмұны: Балалар геометриялық пішіндерді атай отыра ажыратып құрастырады.

Дидактикалық ойын №40. «Не өзгерді?»

Мақсаты: есте сақтау қабілеттерін дамыту, байқампаздыққа, зейіндерін арттыруға тәрбиелеу.

Ойын мазмұны: Тәрбиеші балаларға түрлі-түсті ойыншықтарды көрсетеді. Балалар көздерін жұмады. Тәрбиеші ойыншықтардың арасындағы бір ойыншықты алып тастайды. Ашқаннан кейін тәрбиеші не өзгерді? деп сұрайды. Балалар жоқ ойыншықтың не екенін айтады.

Дидактикалық ойын №41. «Ғажайып қалта»

Мақсаты: Танымдық қабілеттерін дамыту

Ойын мазмұны: ғажайып қалтаның ішінен ойыншықтарды шығарып,
-мынау не? –машина
машинаның түсі қандай?
Балалар түстерін атайды.
-ойыншық машина неден жасалған екен?
-ол неге ұқсайды? –текше, шарға ұқсайды.

Дидактикалық ойын №42. «Байланысын тап»

Мақсаты: танымдық қабілеттерін дамыту.

Ойын мазмұны: Балалар байланысты заттарды тауып сызық арқылы қосады.